

Studietur 22.-27. juni 2014:

Øyene Iona og Staffa utenfor Skottlands vestkyst

Sissel Jenseth, jenseth@online.no

*Studieturen sommeren 2014 går til Iona og Staffa på den skotske vestkysten. Øyene spilte en stor rolle i den keltiske kultursfære, og herfra ble kristendommen bragt til det skotske fastlandet i tidlig middelalder. Iona er beskrevet som et gjennomskinnelig sted hvor bare et tynt slør skiller den fysiske verden fra den åndelige. I dag er øya et viktig pilegrims mål for mennesker fra hele verden.**

Hellig sted

Iona regnes som et av de virkelige hellige stedene på planeten og består av noen av jordens eldste klipper. Den skotske forfatteren William Sharp skriver: «To tell the story of Iona is to go back to God, and to end in God». Øya er kalt *Innis nan Druidhneach*, og de opprinnelige druidene skal ha benyttet øya som et spirituelt senter. Et område kalles fortsatt *Tabernaklet av Culdees*. Culdees var et begrep som i følge Rudolf Steiner ble benyttet om irsk-skotske munkar som «i hemmelighet introduserte åndelige sannheter i de gotiske katedralene, og stadig og igjen har det vært okkulte brorskap som under ulike pseudonymer på jorden har ledet menneskeheten inn i den åndelige verden». (Köln 5.7.1912.)

Ita Wegman besøkte Iona og Staffa

Ita Wegman skriver om sitt besøk på Iona i 1927: «Etter at konferansen hadde forløpt på en så skjønn

og vellykket måte, dro vi av gårde på vår ekskursjon til de to øyene Iona og Staffa, som hører til Hebridene. Iona, hjemstedet til den irske munken Columba, er kjent som den første kristne kolonien i nord. Den var tidligere en gammel druidehelligdom. Fra Iona begynte kristendommen å spre seg via Skottland over til kontinentet, og Columba den yngre og St. Gallus, elev av St. Columba, kom helt til det nåværende St. Gallen i Sveits. Columba den eldre, som kan betraktes som en lærernes lærer, var forbundet med druidemysteriene i Irland, der fødestedet hans ligger. Dem måtte han oppgi da han ble tvunget til å forlate Irland fordi han fulgte en ny impuls. På sin søken etter et nytt hjem kom han til øya Iona, som tidligere het Hu. Fordi vi fra Rudolf Steiner vet at Hu var knyttet til Flos, den esoteriske kristendommens inspirator, er dette en indikasjon på Columba også sto under ledelse av Flos. I lys av alt dette ble Iona for oss et betydningsfullt sted. Øya selv er både skjønn og helsebringende, og sporene etter dens mektige fortid er stadig vekk svært levende.» (Ita Wegman, *An die Freunde. Aufsätze und Berichte aus den Jahren 1925–27*, Arlesheim 1986. – Eng. utg.: *Esoteric Studies: The Michael Impulse*, London 2013.)

* Studieturen ble annonsert med epost til medlemmene i Antroposofisk Selskap allerede 7.9. pga. kort påmeldingsfrist (20.10.). Allerede to dager senere var turen fulltegnet og utvidet fra 12 til 16 deltakere, med 6 personer på venteliste. Turen er lagt opp slik at det skal være lett å følge dens fotspor på egenhånd.

De indre Hebridene

Iona tilhører de Indre Hebridene og eies av National Trust for Scotland. Båten legger til kai i den lille landsbyen Baile Mor, gælisk for «Big Town». Innbyggertallet er litt under hundre, men sommerstid vrir det av turister og pilegrimer. Øya er 5,5 km lang og ca 1,5 km bred. På østsiden preges landskapet av bukter og små sandstrender. I nord og vest bryter bølgene inn mot kritthvite strender av skjellsand. Midt på øya er det lyng, myrer og eldgamle fjellskrenter. *Dun-I* er øyas høyeste punkt, 101 m.o.h. Herfra er det flott havutsikt mot Hebridene og fastlandet. Nærheten til Atlanterhavet byr på rikelig med vind og et vekslende skydekke. Været kan være fuktig som i resten av Skottland, men ofte bader øya i sollys, også når skydekket henger lavt over fastlandet i øst.

Munken St. Columba

I 563 e.Kr. forlot munken Columba Irland etter et blodbad fordi han skal ha nektet å gi avkall på en kopi av evangeliene som han hadde utført. Sammen med tolv tilhengere dro han til Iona og grunnla den keltiske kirke der. Columba er kalt «kirkens due», og Iona fremstod som et fyrlys for de vestlige nasjoner i flere århundrer. Klosteret var et av de viktigste religiøse stedene på de britiske øyer og stod bak kristningen av Orknøyene, Shetland og videre ut i Europa.

I følge tradisjonen holdt Columba messen ute i friluft også etter at kirken på Iona stod ferdig, bare nattverdssliturgien foregikk inne. Munkene bygget små individuelle celler (steinhytter) i landskapet, hvor de kunne trekke seg tilbake i stillhet. Mange skal ha vært såkalte «seere» (filid). Dette gjaldt også Columba, som var utdannet seer. Han er i ettertid blitt seer-institusjonens skytshelgen. Klosteret drev en utstrakt kopiering av bøker, og enkelte forskere mener at den vakre illuminerte Kells-boken (The Book of Kells) ble laget på Iona. Columba fikk

Det 14 meter høye St. Martin-korset er fra de tidlige århundre e.Kr., og står fortsatt i sin opprinnelige posisjon foran klosteret. Høykorset regnes som det fremste symbolet på kultkontinuitet. Jo flere høykors på et sted, desto viktigere var helligstedet. På Iona står hele fem keltiske høykors, tegn på den gamle før-kristne soldyrkelsen. Alle fotos: Wikipedia.

senere helgenstatus. Relikviene hans ble flyttet til Kells på begynnelsen av 800-talet i redsel for angrep fra vikinger. 9. juni er *Columba Day*.

Angrepet av vikinger

Vikingene herjet Skottland første gang i 794. Allerede året etter skal klosteret på Iona være blitt angrepet, noe som skjedde flere ganger på 800-tallet. Dette førte også til at nordmenn bosatte seg på Hebridene, Skye og sørover til Man og det skotske fastlandet, og etter hvert ble de assimilert med den opprinnelige befolkningen. I Galloway i Skottland ble nordmennene kalt gallgællere – «de fremmede gælere».

På det hellige gravstedet Reilig Oran på Iona ble skotske, irske og norske konger og høvdinger begravd i det 9.-11. århundre. En oversikt fra 1549 viser til 48 skotske konger, åtte norske og fire irske. Men inskripsjonene er slitt bort og ingen av gravene er identifiserbare. Det fortelles at da St. Columba døde, ble hans gravstein laget av stein som han hvilte hodet på mens han sov. Denne steinen, kalt «St. Columba Pillow», ble funnet i 1870 og kan sees i klosterets museum.

Staffa i fugleperspektiv.

skjellige kristne tradisjoner og finne nye måter å leve på som kristne. Drivkraften er den keltiske kristendom. Det holdes tre tidebønner i keltiske bønnespråk i løpet av dagen, og hver kveld er det gudstjeneste. Mange av de besøkende bor på senteret og deltar i de daglige gjøremålene.

Nonneklosteret og prestegården

Dronning Margaret av Skottland (1045-1093) sørget for at benediktinerordenen fikk grunnlegge flere klostre i landet, og på Iona anla Reginald MacDonald et nonnekloster på tuftene av Columba-klosteret i 1203. Etter reformasjonen falt det i ruiner og er ikke blitt bygd opp igjen. De rosa granittveggene som står tilbake, regnes blant de beste eksemplene på et middelaldersk nonnekloster i Storbritannia. Tilknyttet anlegget finnes i dag en vakker klosterhage.

Kirken og prestegården er fra 1828 og ble bygget på oppdrag fra regjeringen i Thomas Telfords «parlamentariske» design. Iona Heritage Museum holder i dag til i prestegården, hvor den ikke-religiøse arven på øya er tatt vare på. I hagen er det kafé.

Iona Abbey

Det gjenoppbygde benediktinerklosteret Iona Abbey er et ikonisk landemerke på øya. Under depresjonen på 1930-tallet dro den skotske presten George MacLeod til Iona for å grunnlegge et økumenisk kristent fellesskap sammen med seks arbeidsløse håndverkere og seks unge seminarister. De grunnla The Iona Community i 1938 og tok over driften av klosteret, som var blitt gjenoppbygd siden slutten av 1800-tallet, og de fortsatte restaureringen. Formålet til Iona Community er å samle menn og kvinner fra for-

Reisen til Iona

Studieturen starter i Glasgow søndag 22. juni. Mulig ankomst er med fly til Glasgow eller Edinburgh. Fra Edinburgh flyplass går det direktebuss (tar ca. 60 min) til Glasgow hver halvtime. Vi overnatter på et hotell i Glasgow og reiser mandag kl. 12.21 med tog til kystbyen Oban fra *Glasgow Queen Station*. The West Highland Line er verdenskjent for sine naturskjønne omgivelser. Ankomst kl 14.09 til Oban hvor vi går rett over i fergen. Avgang 14.15. Båtturen tar vel en time, og vi er framme i Crianlarich på østkysten av øya Mull kl 15.27. Derfra buss i en knapp time i et vekslende landskap til Fionnphort. Iona ligger på den andre siden av sundet og båtturen tar 5 minutter. Går alt som planlagt er vi framme kl 18.25 og kan feire St. Hans-aften med et hyggelig middagsmåltid på Argyll Hotel Iona (www.argyllhoteliona.co.uk) – som blir vår base på øya i fire netter. Hotellet ligger i Baile Mor ved båt-havna.

Pilegrimsvandring på Iona

Tirsdager er det guidet pilegrimsvandring – et fast tilbud fra Iona Community til alle som befinner seg på øya. Turen starter kl 10.15 ved St. Martins høykors ved Iona Abbey og går til steder på øya av historisk og religiøs betydning. Det holdes en liten pause på hvert sted som gir anledning til refleksjon og bønn. Noen ganger synges

en sang. Pilegrimsvandringen avsluttes ved St. Oran kapell ved Abbey cirka kl 16. Turen er ca. 11 kilometer lang og går over store deler av øya. Halvveis er det matpause. Vi får med lunsjpakke fra hotellet. Husk gode tursko, vind- og vanntett tøy, samt noe til å ha på hodet og hendene – for vinden kan være kald.

Staffa og Fingals hule

Onsdag eller torsdag (avhengig av været) drar vi på utflukt til den ubebodde øya Staffa, nesten ni kilometer nordøst for Iona. Turen varer i to og en halv time, og hvis vær- og bølgeforholdene tillater ilandstigning, får vi en times opphold på øya. Staffa regnes som et av verdens naturlige underverker. Den er av vulkansk opprinnelse og ble dannet av størket lava avkjølt for mange millioner år siden. Øya er 1,2 kilometer lang, 400 m bred, 46 m på sitt høyeste, og nesten flat på toppen. Staffa har flere grotter, hvor Fingals hule er den mest kjente og spektakulære. Sekskantede basaltsøyler danner vegger, og sjøen er gulv med et aldri hvilende tidevannet som skaper en kontinuerlig musikk. Sjøhulen er 69 m dyp og 20 m høy. På øya hekker lundefugl, krykkje og toppskarv, og i sjøen finnes delfiner, hai, vågehval og grindhval.

Berømt gjennom kunsten

Den skotske poeten James Macpherson (1736-1796) hevdet i sitt episke dikt *Fingal*, basert på gælisk legender om Fionn mac Cumhail, at Fingal flyktet til en hule på Staffa. Diktet inn gikk i *Ossians sanger* som gjorde sterkt inntrykk på europeiske storheter som Schiller, Scott og Byron m.fl. I 1772 besøkte Sir Joseph Banks øya og var «tvunget til å erkjenne at

dette stykke arkitektur, formet av naturen selv, langt overgår Louvre, St. Peter i Roma». John Keats henviste til «denne havets katedral», og Felix Mendelssohn, som bare 20 år gammel var på Iona og Staffa i 1829, gjorde øya kjent gjennom den berømte Ouverturen *Die Hebriden*, også kalt *Die Fingalshöhle*. William Turner malte *Staffa, Fingal's Cave* (1832) – et poetisk bilde av en dampbåt. Dronning Victoria og prins Albert besøkte også Staffa, og Jules Verne benyttet erfaringen i romanen *The Green Ray*. August Strindberg både malte hulemotivet og skrev om Fingals grotte i *Ett drömspel* (1907). I 1971 laget Pink Floyd den psykedeliske sangen *Fingal Cave*.

Fokus og samtaler

Under studieturen legges det opp til samtaler morgen og kveld. Ved å oppholde oss i disse omgivelsene håper vi å kunne fornemme og ta del i den rike og særegne atmosfæren. Klosterøya minner oss også om vår keltiske arv, og at det var fra vest Norge ble kristnet. Det vil bli rikelig anledning for tilbaketrekning og turer på øya.

Tilbakereisen fredag 27. juni går med båt fra Iona kl 9.00. Buss over Mull og ferge til Oban. Toget til Glasgow har avgang fra Oban kl 12.11, og vi er framme kl 15.30.

Fingals hule på Staffa.

Arrangør og påmelding

Turen arrangeres av Antroposofisk Selskap i Norge, og Sissel Jenseth vil være turleder.

Påmeldingsfrist er 20. oktober 2013. Det må være minst 7 deltakere for at turen kan gjennomføres. Maksimum 12 personer. Kontakt og påmelding: Sissel Jenseth, tlf +47 32 83 47 69, m +47 975 63 875, asn@antroposofi.no. Påmeldingen er først gyldig når et depositum på 1000 kr er betalt til ASNs konto i Cultura bank: 1254.05.58262. Hele beløpet for turen må betales innen 10. desember 2013.

Ved avbestilling fram til 10. desember får man tilbake depositumet minus 300 kr. Ved avbestilling etter 10. desember får man tilbake beløpet minus 800 kr. Ved avbestilling etter 20. mars avhenger størrelsen på tilbakebetalingen av om vi finner noen andre som kan overta plassen.

To varianter av deltakelse

Du kan velge mellom **1)** kun deltakelse og opphold på Iona (fire netter) inkludert frokost og lunsj samt en utflukt til Staffa, eller **2)** hele turen fra Glasgow inkludert overnatting og frokost i Glasgow og reise til Iona. Middager er ikke in-

kludert. Hotellet på Iona serverer à la carte meny. Reise til Glasgow er ikke inkludert. Ønsker du å reise sammen med turleder fra Oslo (fortrinnsvis Norwegian til Edinburgh), gi beskjed ved påmelding slik at billetter kan kjøpes samlet når flybilletter legges ut for salg.

Pris for deltakelse

1) Deltakelse kun på Iona: *Enkeltrum* mot bakhage 5500 NOK; *Delt dobbeltrum med sjøutsikt* 4500 NOK. *Delt dobbeltrum bakhage* 4150 NOK.

2) Hele turen fra Glasgow inkl Iona: *Enkeltrum* mot bakhage 6950 NOK. *Delt dobbeltrum med sjøutsikt* 5850 NOK. *Delt dobbeltrum bakhage* 5550 NOK.

Det tas forbehold om kursendringer av britiske pund. Prisen inkluderer *ikke* reise til Glasgow.

Les mer om Iona og Staffa her:

www.southernhebrides.com/iona.html

www.isle-of-iona.net

<http://iona.org.uk/island-centres/the-abbey>

Se interaktivt kart for Iona: www.argyllhoteliona.co.uk/iona_map.php

Fingals hule på Staffa. Grave-ring basert på skisser av John Cleveley jr., publisert 1772.

